

EL NAIXEMENT DE LA CULTURA CATALANA

La llengua catalana neix a l'edat mitjana, que comprèn des del segle V fins l'any 1453; és a dir, des de la caiguda de l'Imperi Romà d'Occident fins la caiguda de Constantinoble. Però la literatura medieval comprèn un període més curt de temps, ja que va des del segle XII fins el XV. Això és perquè les llengües romàniques no es van acabar de definir fins el segle VIII, i no es van començar a escriure fins el XII.

L'edat mitjana és vista despectivament, com una època bàrbara, pels renaixentistes; encara que després els romàntics la mitifiquen. Aquesta època es caracteritzava pel feudalisme, sistema que genera una societat estamental al damunt de la qual hi ha un rei. Per sobre seu només hi havia el Papa, representant de Déu a la Terra, ja que la societat medieval era teocràtica.

Els estaments eren tres i a cadascun d'ells se li atribueix un tipus de literatura. L'església produïa una literatura didàctica i moralitzadora. La cavalleria produïa una literatura cortesana o cavalleresca, on s'hi reflectien valors com l'honor, el valor, la fidelitat, la valentia... El poble consumia la literatura popular.

Però abans de la literatura escrita, hi va haver la literatura oral, com a totes les llengües. Els joglars anaven pels pobles recitant notícies i fets històrics que interessaven al poble. Els trobadors, amb una literatura més refinada, dirigida a un públic més selecte, dominaven sobretot dos gèneres: la cançó (que parlava de l'amor cap a una dama inaccessible) i el sirventès (poesia satírica).

Durant aquesta època predominava l'art romànic (XI-XII). Posteriorment, l'època de l'art gòtic (XIII-XV) coincideix amb l'aparició i evolució de la literatura escrita. La societat era plurilingüe i això va fer que en un mateix territori s'empessin llengües diferents per a alguns escrits, com va passar a Catalunya amb l'occità.

Els textos més antics trobats escrits pròpiament en català no són de fins al segle XII, a diferència d'altres literatures, de les quals s'han trobat textos més antics. No vol dir això, però, que el català comencés a escriure's més tard, sinó que els altres textos s'han perdut. Aquests que sí que hem trobat són el "Forum Iudicum", de contingut jurisdiccional; i les "Homilies d' Organyà", de contingut religiós. Per tant, no tenen encara cap intenció literària.

El primer escriptor en català és Ramon Llull, del segle XIII, que escriu en prosa. Per això diem que el català va començar a destacar en la prosa abans que en la poesia, a diferència d'altres literatures, ja que aquí la poesia escrita era en occità. En una època quan plagiar i imitar models estava ben vist, Ramon Llull no tenia de qui copiar. Per això es considera el creador del català literari.

En aquesta evolució de la literatura hi destaquen dos fets històrics sense els quals l'expansió d'aquesta hagués estat impossible. Aquests són; l'aparició del paper l'any 1180 i la impremta, inventada per Gutenberg el segle XV.